

עֲמֵהֲבַחִירָה — וְהַבְּחִירוֹת

(יומן מסע)

משה פלאי

באוטובוס — כמעין הוכחה פומבית לשותפות-הגורל המאֶחֶדֶת, מלכדת (ואולי גם מפרידה); כעדות לַמְּתַח היומיומי ולצורך בעידכון חדשות כל שעה. פדויי שְׂבִי חוזרים מסוריה — והשמחה הרבה מהולה בעצב על אלה שטרם חזרו. שמו של הפרופיסור יגאל ידין נשמע בחדשות — והן מעציבות: הארכיאולוג הנודע נפטר. החדשות באות מגילי צה"ל כיוון שיקול ישראל, נאלם קולו; עיצומים ברשות השירות הישראלית. ודווקא עתה, שבועות אחדים לפני הבחירות הגורליות. יקוב הדין את ההר: עֲצֵמוּ עִיצוּמִים — ולא תופר השביתה המקנֶדֶשֶׁת.

יום יום — והעיצומים של אותו היום. המהנדסים הודיעו על עיצומים

...ושוב הנופים המוכרים של הארץ מגובה של כמה מאות רגל. מטוס אל-על ממניך טוס ככל שהוא מתקרב לחופי ישראל. חוֹצָה את תל-אביב ותוך שניות אחדות מתקרב לשרה-התעופה בן-גוריון בלוד. שוב אני מתרשם מממדיה הַצְּרִים של ישראל ומכל המשַׁמֵּע מִכָּךְ.

מסוף הנוסעים מלא עד אפס מקום, מאות מבקרים וחוזרים ומאות מקבלי-פניהם. חיבוקים ונשיקות של קרובי-מישפחה. נעים להתקבל בזרועות פתוחות... באוטובוס 'אגד' הנוסע לחיפה, תחנתי הראשונה בארץ, אני נתקל מייד במציאות הישראלית: חיילים רבים, תיירים וְעֵמָךְ, שידור החדשות בראדיו רורף אֶחָר המבקר גם

הפכה בן-לילה לְדְמוּת שהכל מְבָרִים בה. עוצמתו של האקרון הקטן.

חיפה, עיר מולדתי, הזדקנה. העצים גבוהו, הבתים הישנים — התיישנו עוד יותר. מְבָרִים — התכופה קומתם. אחרים הלכו בדרך כל הארץ...

יום ראשון — בתל-אביב. מתרשם מִשְׁפַּע המיבנים החדשים במכואות העיר, שהוקמו מאז ביקורי האחרון, מן המכוניות החדשות ומן הדחיסות בדרכים. מְבָרִים, אנשי עסקים, מתלוננים על השפל. אחרים, שהם שְׂכִירִים, מְבָרִים מרה את השחיקה הגדולה בְּשִׁכְרָם. פקיד גבוה, ראש מחלקה במוסד לאומי, מתרגם את משכורתו לדולרים, כדי להדגים את הבעייה הכלכלית המטרידה את השכירים, שמתקשים לגמור את החודש. מאידך, מספר לי נהג מונית, שמעולם לא היה לו כל כך טוב. אומרים: טוב לישראלים ורע לישראל.

יום שני — בירושלים. יש חיספוס מסויים ביחס של עובד ממשלה כלפי האזרח הנצרך לו. אני מתקשר למשרד ממשלתי, והתשובה בטלפון היא: „הלו“. הלו-מה? הלו-מי? מתקשר למשרד ציבורי שבראשו עומד ידוד, שהיה שנים אחדות בארה"ב, והמרכוזית מזהה את המשרד ועונה בנימוס. במשרדו של ב. לוחץ ידים, מחליף רשמים. נפגש עם ידידים משכבר ימים. ק. שהה בארה"ב בתפקיד חינוכי. עתה, בגיל גבורות, הריהו ממשיך בפעילותו במרץ שאפשר לקנא בו.

טקס חלוקת תארי כבוד ופרסים באמפיתיאטרון של האוניברסיטה

של עובדי הראדיו והטלוויזיה, והפסקות החשמל גורמות לכיבוי רמזורי התנועה ולפקקי תנועה בערים הגדולות. עוד אלה שובתים ואחיהם חוזרים לעבודה סְדִירָה פחות או יותר, והנה מודיעים אנשי משרד-החוץ על עיצומיהם שלהם. ובעיקבותיהם העובדים האקדמיים. מישרדי הממשלה, האוניברסיטה והסוכנות משותקים. במשרד ממשלתי אחד מְאִיש ראש-המחלקה את הטלפון. במשרד אוניברסיטאי מסויים אֵינִי מצליח לאתר את ש. פקיד גבוה — ואיננו טרוד בבחירות. בין העיצומים, השביתות, הבחירות והפגרות — קשה למצוא את סגל-העובדים במלואו...

יום השישי — בחיפה. מצטייר, לכבוד שבת, בעיתוני סופשבוע: 'הארץ', 'דבר', 'מעריב', ידיעות אחרונות' ואף ביומן החדשת 'חדשות'. משא נייר לעיפה, עם כל המוספים והנספחים המקומיים — שפע של חומר. כולם ביחד כמישקל הציוריוֹרֵק טיימס' של יום ראשון. מודעות-ענק של המיפלגות לקראת הבחירות: „אני יודע שאתה מִפְחָד“ — זועקת מודעה דימאגוגית של מיפלגה מסויימת. גם בעצם שביתת השידורים בטלוויזיה פועלים מישרדי השירות, שהם שידורי הפירסומת של המיפלגות. רמתם של השידורים האלה אינה עולה על זו של המודעות בעיתונים — כמה מיפלגות מעסיקות בדרנים ידועים, מראיינים את „האיש ברחוב“ (ובשוק) — וכולם מעידים על הטוב הִצְפוּי לאזרח מימפלגתם ועל האיום הִצְפוּי מן המיפלגה היריבה. המרואיינים הופכים ליגבורי היום. נערה מקריינת שמונה, ליסה פרץ, שהופיעה בשידור טלוויזיה,

וחיים. יום הזיכרון לאבי ז'ל חל בימים אלה, מלאת שלושים לפטירת קרוב, וטקס אזכרה לנפילת יוני נתניהו לפני שמונה שנים. הטקס בהר הרצל, בחלקה הצבאית; עם אמירת הקדיש אני נזכר באותם ימי מתח וחרדה שלוו אחר־כך בגאון ובתוגת־עולמים. שר־הבטחון, שגריר ישראל בארצות־הברית, נציג־הממשלה וצה"ל, סופרים וידידי המשפחה נוכחים. העם זוכר. וכאמור, גם תיקווה להמשך: הגישה העשירה את המשפחה בכן וברית־מילה נערכה בעת ביקורי בארץ.

ועוד מעשה סימלי. אני מבקר אצל ר. הצעיר הנצחי, בבית־החולים הדסה בעין כרם, ירושלים. הושתל בו קוצב־לב. אני מאחל לו אחלמה מהירה ורפואה שלימה בשם כל ידיריו בתנועה העברית באמריקה.

מבקר אצל ח. מְבִנֵת הנוער העברי בשנות ה־60, שעלתה לארץ והקימה משפחה. נזכר באותם ימים. ובנמל־התעופה בלוד, עם יציאה, פוגש את א. אף הוא מפעילי הנוער העברי, שחזר לארץ עם משפחתו. טלפון אחרון מנמל־התעופה אל הנציג שהשארתי בירושלים: הכת תמשיך את לימודיה באוניברסיטה העברית. ואני חוזר, לפי־שעה, לגולת אמריקה...

העברית בהר־הצופים. מיודעינו שלמה ורבקה שולזינגר, מייסדי מחנות מסד בארצות הברית, מקבלים פרס חינוך על מיפעל חייהם. הלב גאה בהם, אך דואב על מחנות שנסגרו... נוף מרהיב של הרי יהודה נשקף אל מול האמפיתיאטרון, ומאחוריו המיבנים המהודרים והאולטרה־מודרניים של האוניברסיטה. קבלת־פנים למסיימים, למקבלי תארי־הכבוד ולאורחיהם באולם הארחה מפואר הנשקף אל הרי הבית. ההגשה הגאסטרונומית עשירה וראוותנית מדאי לטעמי. האומנם נמצאת האוניברסיטה כמצוק כספי? עמיתים מעבר־לים ומעבר לזמן. ירושלים הינה טבור העולם היהודי, שהוד קדומים אופף אותה. רב־רבדית היא, רבת־גונים ורבת־משמעויות. כמעט מיסתורית, רומזת, מסתירה.

ערב שבת בירושלים. ליד הכותל, ציורי הכותל הישנים מן המאה שעברה ומראשית מאָתנו, היה בהם קסם מיוחד מעורר נוסטאלגיה, קסם שנעלם ואיננו... ואף־על־פִּי־כן. הרובע היהודי מחדש פניו. ואילו סימטאות העיר העתיקה כשהיו, על סוחריהן ומרכולתן.

ביקורי מלוּנה כמה אירועים משפחתיים־סימליים: כמה ציוני פטירה, אך גם לידה אחת — מוות